



---

---

# OSNUTEK IZJAVE O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA ZA DELOVNO MESTO KUHARJA

---

---

Ljubljana, avgust 2014

# IZJAVA O VARNOSTI

v skladu s 17. členom Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1, Ur. l. RS, št. 43/2011)

**Namen izdelane Izjave o varnosti z oceno tveganja je zagotavljanje varnosti in zdravja zaposlenih hkrati pa tudi predlog za izvajanje potrebnih ukrepov, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in zagotavljanjem potrebnih materialnih sredstev za ta namen.**

**Izjavljamo,**

**da bomo izvajali vse predpisane zahteve in ukrepe iz točke 4 te ocene tveganja v skladu z izdelanim načrtom ter ukrepe v primeru neposredne nevarnosti. Prav tako bomo, ob vsaki novi nevarnosti in spremembi ravni tveganja, zagotovili tudi dopolnjevanje oziroma revidiranje ocene tveganja.**

**Ljubljana, dne:**

**Direktor:** \_\_\_\_\_

<b>1 SPLOŠNI PODATKI</b>
--------------------------

1.1 PODATKI O IZDELOVALCU OCENE

**Naziv organizacije:**

**INŠTITUT ZA VARSTVO PRI DELU IN VARSTVO OKOLJA MARIBOR p.o.  
Valvasorjeva ulica 73, 2000 Maribor  
PODRUŽNICA Ljubljana, Stegne 21, 1001 Ljubljana**

**Oceno izdelali:**

mag. Katarina Železnik Logar, dipl.san.inž.  
Andraž Nadler, dipl. var. inž.

.....  
.....

**Sodelavci pri izdelavi ocene:**

**Zdravstveni del ocene delovnih mest izdelali:**

## 1.2 PODATKI O DELODAJALCU

**Polni naziv in naslov podjetja:**

**Dejavnost:**

**Odgovorna oseba:**

Direktor:

**Strokovna služba za varnost pri delu:**

**Izvajalec medicine dela:**

## 1.3 POSVETOVANJE S PREDSTAVNIKI DELAVCEV

**Predstavnik delavcev:**

## 1.4 UPORABLJENA METODA

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 43/2011)  
AUVA metoda

## **VSEBINA**

### **1. OCENA TVEGANJA**

#### 1.1 UVOD

#### 1.2 IZBRANA METODA ZA OCENJEVANJE TVEGANJA

#### 1.3 PODATKI O TIPIČNIH DELOVNIH MESTIH IN DELAVCIH

#### 1.4 DELOVNA OPREMA

#### 1.5 OSEBNA VAROVALNA OPREMA

#### 1.6 PREDLOŽENE LISTINE S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

#### 1.7 METODOLOGIJA-POSTOPEK OCENJEVANJA TVEGANJA

#### 1.8 OCENJEVANJE TVEGANJA PO POSAMEZNIH TDM

#### 1.9 NOSEČE IN DOJEČE DELAVKE PRI DELU

#### 1.10 MLADI DELAVCI, DIJAKI IN ŠTUDENTJE

#### 1.11 UPOŠTEVANI PREDPISI

#### 1.12 REVIZIJA OCENE TVEGANJA

#### 1.13 ZAKLJUČEK

### **2. SEZNANITEV DELAVCEV Z OCENO TVEGANJA**

### **3. SEZNAM NEVARNIH KEMIKALIJ**

Po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljevanju: ZVZD-1) mora vsak delodajalec izdelati in sprejeti izjavo o varnosti z oceno tveganja v pisni obliki (17. člen ZVZD-1).

Izjava o varnosti je listina, s katero delodajalec pisno izjavi, da izvaja vse ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu, glede preprečevanja nevarnosti in tveganja pri delu, obveščanja in usposabljanja delavcev, dajanja navodil, ustrezne organiziranosti ter zagotavljanja potrebnih materialnih sredstev v ta namen.

Ocena tveganja je sestavni del izjave o varnosti.

Ocenjevanje tveganje je sistematično evidentiranje in proučevanje vseh dejavnikov delovnega procesa, z namenom ugotoviti možne vzroke za nastanek poškodb pri delu, poklicnih boleznih, bolezni v zvezi z delom in možnosti preprečevanja, odpravljanja in zmanjševanja tveganj.

Po ZVZD-1 je delodajalec vsaka pravna ali fizična oseba, ki zaposluje delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi. Kot delodajalec v smislu navedenega zakona se šteje tudi oseba, ki na kakršnikoli drugi pravni podlagi zagotavlja delo delavcu (3. člen ZVZD-1).

Po ZVZD-1 so tudi samozaposlene osebe, ki ne zaposlujejo drugih delavcev in v svoj delovni proces ne vključujejo drugih oseb, odgovorne za svojo varnost in zdravje ter za varnost in zdravje drugih oseb, na katere vplivajo njena dejanja ali opustitve. Samozaposlena oseba mora oceniti tveganje. Če ugotovi, da obstajajo nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom, mora

izdelati pisno izjavo o varnosti z oceno tveganja ter določiti ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu (55. in 56. člen ZVZD-1).

**Temeljne dolžnosti delodajalcev na področju varnosti in zdravja pri delu:**

- izdelava pisne izjave o varnosti z oceno tveganja
- zagotovitev zdravstvenih pregledov delavcev, ki ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu, pri izvajalcu medicine dela (v obdobju 1 - 5 let)
- usposabljanje delavcev za varno in zdravo delo ter varstvo pred požarom (periodično preverjanje znanja na 2 leti)
- izdelan požarni red in izvleček požarnega reda, kadar je potrebno pa tudi požarni in evakuacijski načrt
- omogočiti usposabljanje zaposlenih, ki so imenovani za odgovorne osebe za izvajanje začetnega gašenja in evakuacije (vsake tri leta)
- nameščena omarica prve pomoči za delovne prostore in skrb za njeno redno polnjenje in obnavljanje
- periodični pregled delovne opreme, v rokih, ki jih določi proizvajalec (običajno na tri leta)
- zagotoviti navodila za varno delo
- **periodični pregledi in meritve:**
  - mikroklima: osvetljenost, temperatura, vlažnost, gibanje zraka (periodično na 3 leta)
  - hrup na delovnem mestu
  - elektroinštalacije na objektu (periodično na 8 let)
  - gasilnih aparatov (periodično 1 × letno)

Na podlagi 28. člena ZVZD-1 mora delodajalec za opravljanje strokovnih nalog v zvezi z zagotavljanjem varnosti pri delu med svojimi delavci določiti enega ali več strokovnih delavcev za varnost pri delu. Kadar pa delodajalec teh nalog ne more zagotoviti s svojimi strokovnimi delavci, lahko opravljanje vseh ali posameznih nalog organiziranja in zagotavljanja varnosti pri delu poveri zunanjim strokovnim službam, ki imajo dovoljenje za delo po navedenem zakonu. V kolikor se delodajalec odloči, da bo za opravljanje nalog določil strokovnega delavca, mora slednji izpolnjevati pogoje, ki jih določi minister pristojen za delo in so odvisni od vrste dejavnosti delodajalca ter vrste in stopnje tveganj za nastanek nezgod pri delu, poklicnih bolezni in bolezni, povezanih z delom delavcev. Omenjeni pogoji so določeni v Pravilniku o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu (Ur.l. RS, št. 109/2011).

30. člen ZVZD-1 pa omogoča delodajalcu, ki je usposobljen, da sam pri sebi prevzame vodenje in zagotavljanje varnosti pri delu. Šteje se, da je delodajalec usposobljen, v kolikor je odgovorna oseba delodajalca opravila splošni del strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu oziroma če je opravila prilagojeno splošno in strokovno usposabljanje v obsegu in na način, kakor določa predpis, ki ureja stalno strokovno usposabljanje strokovnih delavcev (Pravilnik o stalnem strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu; Ur. l. RS, št. 109/11).

V nadaljevanju je podan vzorec izjave o varnosti z oceno tveganja. Navedeni vzorec pride v poštev predvsem pri samozaposlenih osebah, ki opravljanje nalog organiziranja in zagotavljanja varnosti ne poverijo zunanjim strokovnim službam, ki imajo dovoljenje za delo po ZVZD-1. Delodajalci lahko izjavo o varnosti z oceno tveganja izdelajo sami v kolikor imajo opravljen splošni del strokovnega izpita ali prilagojeno usposabljanje za delodajalce. Dotičnim delodajalcem je lahko v pomoč predloženi osnutek, pri izdelavi pa je potrebno upoštevati konkretno delovne okolje pri posameznem delodajalcu in nevarnosti, ki iz njega izhajajo.

## 1. OCENA TVEGANJA

### 1.1 UVOD

Izjava o varnosti je listina, s katero delodajalec pisno izjavi, da izvaja vse ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu, glede preprečevanja nevarnosti in tveganja pri delu, obveščanja in usposabljanja delavcev, dajanja navodil, ustrezne organiziranosti ter zagotavljanja potrebnih materialnih sredstev v ta namen. Ocena tveganja je sestavni del izjave o varnosti.

Ocenjevanje tveganje je sistematično evidentiranje in proučevanje vseh dejavnikov delovnega procesa, z namenom ugotoviti možne vzroke za nastanek poškodb pri delu, poklicnih boleznih, bolezni v zvezi z delom in možnosti preprečevanja, odpravljanja in zmanjševanja tveganj.

### 1.2 IZBRANA METODA ZA OCENJEVANJE TVEGANJA

Izbrali smo avstrijsko metodo AUVA.

Cilj ocene tveganja je zmanjšati tveganje za poškodbe in poklicna obolenja v zvezi z delom na čim manjšo oziroma sprejemljivo mejo.

#### Metoda temelji na sledečih splošnih načelih:

1. ocenjevanje in izogibanje nevarnostim,
2. ocena nevarnosti, ki se jim ne da izogniti,
3. preprečitev nevarnosti na kraju njenega nastanka,
4. prilagoditev dela posamezniku (ergonomski principi) tako, da se delovno mesto prilagodi zaposlenim, izboljšanje organizacije dela, kot tudi prilagajanje delovnih postopkov posamezniku,
5. uporaba dosežkov tehnološkega napredka z uporabo ergonomskih principov,
6. zamenjava nevarnega z varnim ali manj nevarnim postopkom, kadarkoli je to le mogoče,
7. razvoj celovite politike preprečevanja nesreč pri delu, ki obsega tako proizvodnjo, kot tudi organizacijo dela, delovne pogoje in dogovarjanje med delodajalcem in zaposlenimi,
8. dajanje prednosti kolektivni zaščiti pred individualno, le ta naj se uporabi samo, kadar kolektivna zaščita ni možna.

### 1.3 PODATKI O TIPIČNIH DELOVNIH MESTIH IN DELAVCIH

NAZIV:

SEDEŽ:

TIPIČNA DELOVNA MESTA (v nadaljevanju: TDM)

**Tabela 1:** Tipična delovna mesta (TDM)

Šifra TDM	TIPIČNO DELOVNO MESTO
01	KUHAR, POMOŽNI KUHAR



## Seznam delavcev

Šifra TDM	Ime in priimek	Datum rojstva	Delovno mesto	Usposabljanje za varno delo in varstvo pred požarom	Zdravniški pregled

**Tabela 2:** Opis del in nalog po posameznih delovnih mest:

Delovno mesto: KUHAR
Naloge: priprava in organizacija priprave raznovrstnih jedi za končne stranke in načrtovanje in preizkušanje novih jedi, sprotno čiščenje delovne opreme in prostorov ter po končanem delu.
Opombe: Delo se izvaja v prostoru z vročimi in mrzlimi površinami ter ostrimi predmeti.

**1.4 DELOVNA OPREMA****Tabela 3:** Delovna oprema TDM KUHAR

<b>TDM 01: KUHAR</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- FRITEZA,</li> <li>- POMIVALNI STROJ,</li> <li>- APARAT ZA SMETANO,</li> <li>- GRELNA MIZA,</li> <li>- KONVEKTOMAT,</li> <li>- PREKUCNIK,</li> <li>- PLINSKI IN OLJNI ŠTEDILNIK,</li> <li>- HLADILNIK, ZAMRZOVALNE SKRINJE,</li> <li>- SALAMOREZNICA,</li> <li>- STROJ ZA MLETJE ŽIVIL,</li> <li>- KUHINJSKO ORODJE (NOŽI, VILICE, ZAJEMALKE...),</li> <li>- MIKROVALOVNA PEČICA...</li> </ul>

**1.5 OSEBNA VAROVALNA OPREMA**

Osebna varovalna oprema za TDM:

Za obravnavano delovno mesto je predpisana uporaba delovne obutve ter uporaba predvidene varovalne opreme pri mrzlih in vročih površinah, ter dodatno pregrinjalo z vstop v hladne prostore. Zaradi higienskih razlogov je predpisana kuharska obleka (kapa in predpasnik oziroma dvodelna obleka).

**1.6 PREDLOŽENE LISTINE S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU**

Opisane so tiste aktivnosti, ki jih je, glede na dejavnost podjetja in objekta, v katerem se nahaja, zakonsko potrebno izvajati (Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1), Ur. l. RS, št. 43/2011). Dejavnosti oziroma spremljajoče listine in poročila, ki so že bile opravljene, se hranijo na sedežu podjetja.

**Tabela 5:** varnost in zdravje pri delu ter varstvo pred požarom

<b>DELOVNI PROSTORI</b>	Izvedeno (da/ne), datum izvedbe/rok za izvedbo
Poročilo o izvedenih meritvah elektroinštalacij na objektu - periodično na 8 let oziroma ob spremembah	
Poročilo o izvedenih meritvah ekoloških pogojev (osvetljenost, temperatura, vlažnost, gibanje zraka, hrup) -periodično na 3 leta	
Izdelan požarni red /izvleček požarnega reda	
Pregledani gasilni aparati -periodično 1-krat letno	
Omarica prve pomoči za delovne prostore	
<b>DELOVNA OPREMA</b>	
Pregledati delovno opremo v rokih, ki jih predpiše proizvajalec - Periodično na tri leta	
<b>ZAPOSLENI DELAVCI</b>	
Usposabljanje in opravljen preizkus znanja s področja varnosti in zdravja pri delu -periodično preverjanje znanja na 2 leti	
Usposabljanje ter opravljen preizkus znanja iz varstva pred požarom -periodično na 2 leti	
Opravljen zdravniški pregled in pridobljeno zdravniško spričevalo -rok za obdobje pregleda; glej oceno tveganja za posamezno TDM	

## 1.7 METODOLOGIJA – POSTOPEK OCENJEVANJA TVEGANJA

Tabela 6: Nevarnosti in škodljivosti za posamezne TDM

Šifra TDM	NEVARNOSTI IN ŠKODLJIVOSTI
01	Mehanske nevarnosti
01	Elektrika
01	Toplotne razmere in prezračevanje
01	Požar in eksplozije
01	Uporaba nevarnih kemikalij
01	Fizikalni dejavniki
01	Razsvetljava
01	Fizične obremenitve
01	Psihične in senzorne obremenitve
01	Vzdrževanje in higienske razmere
01	Usposabljanje in usposobljenost
01	Zdravniški pregledi
01	Posebni pogoji dela
01	Alkohol, droge in druge psihoaktivne snovi

Tveganje je posledica verjetnosti, da pride do poškodbe oziroma okvare zdravja ali poklicne bolezni in možne resnosti nastale poškodbe oziroma okvare zdravja.

Stopnja tveganja **R** za posamezni segment varnosti in zdravja oziroma tveganja, se izraža s številom točk po oceni posameznega segmenta, kot so bili obravnavani po vrsti nevarnosti.

Tabela 7: Točkovanje

Stanje	Ro točke
-nevarnosti ali škodljivosti ni, ni potrebno, ne pride v poštev	0
-razmere so dobro urejene, nevarnosti in škodljivosti niso pomembne	1
-razmere so delno urejene, nevarnosti in škodljivosti so manj pomembne ali nepomembno moteče, če so nadzorovane	2

---

-razmere niso ugodne, obremenitve so moteče, na meji dovoljenega, nevarnosti in škodljivosti so pomembne, vendar še v mejah predpisov ali splošno priznanih kriterijev	3
-nevarnosti in škodljivosti zmerno presegajo splošno priznane norme ali predpisane meje, nevarnost ni neposredno akutna; -drugo:	4
-razmere so kritične, grozi takojšnja neposredna nevarnost za varnost in zdravje in so lahko posledice težke ali usodne; -drugo:	5

**1.8 OCENJEVANJE TVEGANJA PO POSAMEZNIH TDM**

Tabela : tveganja in ukrepi za TDM 1 (kuhar)

Vrsta nevarnosti oz. škodljivosti (po tabelah)	Velikost tveganja R	Vrsta ukrepa	Zadolžen za ukrep	Rok za izvedbo	Izvedba ukrepa/opomba
<b>Mehanske nevarnosti in škodljivosti:</b>	<b>1</b>	1. vsak mora delo opravljati tako, da skrbi za svojo varnost in zdravje ter za varnost in zdravje drugih	1. vsi	1. stalno	
<b>Delovna oprema: -poškodbe -udarci -vreznine</b>	<b>3</b>	2. poznavanje in upoštevanje navodil za varno uporabo delovne opreme in upoštevanje namenske uporabe 3. pazljivost in pozornost pri delu 4. odlaganje ostrih predmetov na točno za to določeno mesto 5. redno vzdrževanje delovne opreme	2. vsi 3. vsi 4. vsi 5. vsi	2. stalno 3. stalno 4. stalno 5. stalno	
<b>Navpični ali vodoravni transport ali hoja: -poškodbe -zdrs, padci, udarci</b>	<b>1</b>	6. pazljivost in pozornost pri delu 7. urejene in vedno proste delovne površine in komunikacijske poti 8. pazljivost pri delu, da ne pride do zagrabitve pri vrteči delovni opremi 9. sprotno brisanje politih površin	6. vsi 7. vsi 8. vsi 9. vsi	6. stalno 7. stalno 8. stalno 9. stalno	

<b>Elektrika: -udar električnega toka, požar</b>	<b>1</b>	10. vzdrževanje delovne opreme 11. izklop el naprav po končanem delu 12. preprečevanje preobremenitev električnih naprav 13. uporaba nepoškodovane delovne opreme, inštalacij, priključkov, električnih podaljškov 14. prepovedano poseganje nepooblaščenim osebam v nevarna področja, kot je npr varovalke, vtikači, žarnice,... 15. preprečevanje posega v elektro omaro nepooblaščenim osebam (lokacija ključa omare) 16. prepovedana uporaba električne opreme v bližini tekočin in prepovedana uporaba tekočin v bližini električne opreme, če le ta ni ustrezno zaščiten in predvidena za tako uporabo	10. vzdrževalci, zaposleni 11. vsi 12. vsi 13. vsi 14. vsi 15. direktor 16. vsi	10. periodično in po potrebi 11. po končanem delu 12. stalno 13. stalno 14. stalno 15. stalno 16. stalno	
<b>Toplotne razmere in prezračevanje: -temperatura, vlažnost, gibanje zraka - prehladi, bolezni, okvare zdravja</b>	<b>2</b>	17. skrbeti za redno izmenjavo zraka (prezračevanje) v delovnem prostoru 18. skrb za osebno toplotno ugodje v vseh klimatskih pogojih 19. uporaba varovalne opreme za preprečevanje opeklin/omrzlin 20. uporaba nadoblek za preprečevanje podhladitve 21. omogočiti hladnejši prostor za počitek v poletnih dneh, ko pride do višjih temperatur	17. vsi 18. delavec 19. delavec 20. delavec 21. delodajalec	17. stalno 18. stalno 19. stalno 20. stalno 21. poleti	

<b>Požar in eksplozije: -požarna ogroženost - opekline, zadušitve in zastrupitve z dimnimi plini, poškodbe</b>	3	22. dosledno upoštevanje požarnega reda za objekt, izvlečka požarnega reda in varnostnih opozoril 23. izklop el naprav po končanem delu 24. pazljivost pri odlaganju vročih naprav 25. posebna pazljivost pri delu s štedilniki, še posebej pri uporabi gorljivih snovi (olja, alkoholi) 26. označene in vedno proste evakuacijske poti in evakuacijski izhodi	22. vsi 23. vsi 24. vsi 25. vsi 26. vsi	22. stalno 23. stalno 24. stalno 25. stalno 26. stalno	
<b>Razsvetljava -umetna in naravna razsvetljava delovnega mesta -okvare vida, možnost drugih poškodb</b>	2	27. preprečevanje bleščanja, zrcaljenja na delovnem mestu 28. redno vzdrževanje in čiščenje svetlobnih teles 29. delu primerna lokalna osvetlitev	27. vsi 28. vsi 29. direktor	27. stalno 28. stalno 29. stalno	
<b>Fizične obremenitve -drža pri delu -poškodbe in okvare hrbtenice, dviganje bremen</b>	1	30. redni odmori med delom 31. z organizacijo dela zagotoviti porazdelitev opravil 32. ergonomsko urejeno delovno mesto 33. pravilno dviganje bremen, uporaba vozičkov za transport	30. vsi 31. vsi 32. vsi 33. vsi	30. stalno 31. stalno 32. stalno 33. stalno	
<b>Psihične obremenitve -psihične obremenitve -okvare zdravja -stres na delovnem mestu - psihosocialna tveganja</b>	2	34. preprečevanje konfliktov in sprotno reševanje le teh 35. dorečena dela in urejen delovni čas 36. seznanitev z vsemi znanimi nevarnostmi 37. skrb za urejene medosebne odnose	34. vsi 35. vsi 36. direktor 37. vsi	34. stalno 35. stalno 36. stalno, 37. stalno	
<b>Vzdrževanje in higienske razmere</b>	1	38. skrb za redno vzdrževanje prostorov in delovne opreme in ustrezne delovne razmere 39. dosledno nošenje ustreznih rokavic pri čiščenju in vzdrževanju prostorov, skrb za nego rok s primernimi zaščitnimi sredstvi 40. skrb za visoko raven osebne higiene	38. vsi 39. vsi 40. vsi	38. stalno 39. stalno 40. stalno	

<b>Usposabljanje in usposobljenost</b>	1	41. usposabljanje delavcev za varno delo in redno izvajanje preizkusa usposobljenosti za varno delo 42. usposabljanje delavcev za varstvo pred požarom in redno izvajanje preizkusa usposobljenosti za varstvo pred požarom	41. direktor 42. direktor	41. periodično na 2 leti 42. periodično na 2 leti	
<b>Zdravniški pregledi</b>	1	43. redno izvajanje obdobjnih zdravniških pregledov delavcev 44. redno udeleževanje zdravniški pregledov	43. direktor 44. vsi	43. rok za obdobjni zdravniški pregled:  44. vsi	
<b>Posebni pogoji dela</b>	1	45. za posebna izredna dela je potrebno izdelati dodatna navodila za varno delo s predvidenimi ukrepi za preprečitev ugotovljenih nevarnosti in tveganja za poškodbe pri delu 46. v primeru opravljanja del na območju drugega podjetja je potrebno skleniti sporazum o zagotavljanju ukrepov za varnost in zdravje pri delu na skupnem delovišču (podpisano soglasje) 47. zaposleni se morajo prilagoditi in biti seznanjeni s posebnimi pogoji dela	45. direktor 46. direktor 47. vsi	45. ob posebnih izrednih delih 46. v primeru opravljanja del na območju drugega podjetja 47. v primeru opravljanja del na območju drugega podjetja	
<b>Alkohol, droge in druge psihoaktivne snovi</b>	2	48. delavec ne sme delati ali biti na delovnem mestu pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc, 49. sprejeti in podpisati je potrebno interni akt	48. vsi 49. vsi	48. stalno 49. ob izdelavi ocene tveganja in revizijah	
<b>Nasilje tretjih oseb</b>	1	50. tehnični ukrepi za preprečitev dostopa nepooblaščenim osebam v prostore kuhinje 51. upoštevanje navodil o ukrepih v primeru nasilja tretjih oseb	50. direktor  51. zaposleni	50. stalno 51. stalno	

<b>Promocija zdravja</b>	<b>1</b>	52. zagotavljanje gibljivega delovnega časa 53. spodbujanje k udeležbi zaposlenih na različnih družabnih prireditvah 54. širjenje informacij o zdravi prehrani zaposlenim 55. izdelava načrta promocije zdravja in spremljanje aktivnosti	52. direktor, 53. vsi 54. vsi 55. direktor	52. stalno 53. stalno 54. stalno 55. izdelava in nato redno spremljanje	
--------------------------	----------	--	---	--	--



## 1.9 NOSEČE IN DOJEČE DELAVKE PRI DELU

Zakon o delovnih razmerjih določa, da imajo delavci zaradi nosečnosti in starševstva v delovnem razmerju pravico do posebnega varstva. Delodajalec mora delavcem omogočiti lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti.

V času nosečnosti in še eno leto po porodu, delavka ne sme opravljati del, če le-ta s povečano nevarnostjo vplivajo na njeno zdravje in zdravje otroka.

Delodajalec ne sme zahtevati od delavke ali celo sam poizvedovati o podatkih glede nosečnosti delavke, razen če to zahteva delavka zaradi uveljavljanja pravic v času nosečnosti.

Če delavka opravlja delo, ki bi lahko v času njene nosečnosti škodljivo ali s povečano nevarnostjo vplivalo na njeno zdravje ali zdravje otroka, ji mora delodajalec zagotoviti opravljanje drugega ustreznega dela in plačilo, kot da bi opravljala svoje delo, če je to zanjo ugodnejše.

Če pride med delavko in delodajalcem do spora, je odločujoče mnenje pristojnega zdravnika oz. zdravniške komisije.

V času nosečnosti in do enega leta starosti otroka, delavka ne sme delati nadur ali ponoči.

Vrste obremenitev in škodljivosti, na katere moramo biti posebej pozorni in premestiti noseče in doječe delavke na druga delovna mesta ali pa jih ustrezno zaščititi, so naslednje:

### a) Fizikalni dejavniki, kadar lahko povzročijo okvaro ploda ali ogrozijo nosečnost:

- trki, vibracije, nenadni premiki;
- premeščenja bremen, težjih od 5 kg;
- hrup nad 80 dB(A) – velja za splošni hrup na delovnem mestu zaradi drugih proizvodnih virov v okolici delovnega mesta in nad 55 dB (A) – velja za hrup na delovnem mestu zaradi neproizvodnih virov (ventilacija, klimatizacija, sosedni obrati, hrup prometa, itd.);
- ionizirano sevanje;
- izreden mraz ali vročina;
- nefiziološki gibi in položaji;
- potovanje.

### b) Biološki dejavniki

- prva skupina: biološki dejavniki, ki verjetno ne morejo povzročiti bolezni, lahko pa ogrozijo zdravje nosečnice ali ploda;
- druga skupina: biološki dejavniki, ki lahko povzročijo bolezni in lahko pomenijo nevarnost za delavce; ni verjetnosti za širjenja dejavnika v skupnosti; navadno je na voljo učinkovita preprečitev ali zdravljenje bolezni;
- tretja skupina: biološki dejavniki, ki lahko povzročijo resne bolezni in pomenijo resno nevarnost za delavca; obstaja nevarnost širjenja v skupnosti, vendar je navadno na voljo učinkovita preprečitev ali zdravljenje bolezni;
- četrta skupina: biološki dejavniki, ki lahko povzročijo resne bolezni in pomenijo resno nevarnost za delavce; obstaja velika nevarnost širjenja v skupnosti; običajno ne obstaja učinkovita preprečitev ali zdravljenje bolezni.

### c) Kemični dejavniki (označeni so s standardnimi opozorilnimi oznakami):

Snovi, označene z:

- R 40 (snovi, ki povzročajo možne trajne okvare zdravja)
- R 45 (snovi, ki lahko povzročajo raka)
- R 46 (snovi, ki lahko povzročajo dedno genetsko okvaro)
- R 47 (snovi, ki povzročajo okvaro na plodu)
- R 49 (snovi, ki lahko povzročajo raka pri vdihovanju)

Proizvodni procesi:

- proizvodnja auramina
- delo, ki vključuje izpostavljenost aromatskim policikličnim ogljikovodikom, prisotnim v premogovih sajah, katranu, smoli, dimu ali praku

- delo, ki vključuje izpostavljenost prahu, dimu, aerosolom, ki nastanejo pri praženju in elektrolitskem prečiščevanju baker-nikljevih talin
- močno kislinski postopek pridobivanja izopropilalkohola
- živo srebro in živosrebrne spojine
- zdravila proti mitozii
- ogljikov dioksid
- kemični dejavniki z znano in nevarno absorpcijo preko kože.

### **Seznam dejavnikov in delovnih pogojev, pri katerih je izpostavljenost nosečih in doječih delavk prepovedana:**

#### **a) NOSEČE DELAVKE:**

##### **1. Dejavniki:**

###### **a) Fizični dejavniki**

- delo v hiperbarnem ozračju (kjer vlada nadtlak), npr. zaprti prostori pod pritiskom in podvodno potapljanje

###### **b) Biološki dejavniki:**

- toksoplazma,
- virus rubella,

razno, če ni dokazano, da so noseče delavke ustrezno zaščitene pred takšnimi dejavniki s cepljenjem.

##### **2. Dejavniki:**

- podzemno rudarsko delo.

#### **b) DOJEČE DELAVKE:**

##### **1. Dejavniki:**

###### **a) Kemični dejavniki**

- svinec in svinčevi derivati, če človeški organizem te dejavnike lahko vsrka

##### **2. Dejavniki:**

- podzemno rudarsko delo.

### **Kdaj mora delodajalec posebej ukrepati?**

Ko delavka obvesti delodajalca, da je noseča (oziroma, da je rodila v obdobju enega leta) in prinese o tem ustrezno zdravniško potrdilo, mora delodajalec ukrepati po teh navodilih.

Delavka lahko prosi, da to informacijo delodajalcu lahko prenese njen neposredni predpostavljeni ali izbrani (pooblaščen) zdravnik.

Ker je razvijajoči plod v zgornjem obdobju nosečnosti najbolj občutljiv za okvare, mora delavka o svoji nosečnosti čim prej obvestiti delodajalca.

### **Kaj mora storiti delodajalec?**

Takoj, ko delavka delodajalcu pove, da je noseča, mora delodajalec pregledati že pripravljeno oceno tveganja njenega delovnega mesta, da ugotovi, če obstaja kakršnokoli tveganje, da bi prišlo do okvare zdravja delavke ali plodu.

Oceniti mora tveganje - to pomeni:

-ugotoviti:

a) čemu je noseča ali doječa delavka izpostavljena

b) pogostost in trajanje izpostavljenosti

- pripraviti in podpisati izjavo, da na tem delovnem mestu ni znanih škodljivosti za delavko in plod

Če obstaja kakršnokoli tveganje za delavko ali njen plod, jo mora delodajalec o tem obvestiti in ji povedati kaj namerava storiti, da bi to obremenitev ali škodljivost tudi odpravil.

Odpravljanje tveganja izvaja delodajalec v treh korakih:

1. prilagoditev delovnih pogojev in/ali urnika dela, če to ni uspešno
2. zagotoviti drugo ustrezno delo, če to ni uspešno
3. predlog, da ostane delavka doma.

## 1.10 MLADI DELAVCI, DIJAKI IN ŠTUDENTJE

Obveznosti, ki jih mora izpolniti delodajalec glede varnosti in zdravja pri delu, so pravice mladega delavca, dijaka ali študenta.

### **Mladi delavec ima pravico odkloniti delo, če:**

- ni bil predhodno seznanjen z vsemi nevarnostmi ali škodljivostmi pri delu (delodajalec ga mora seznaniti z Izjavo o varnosti z oceno tveganja)
- delodajalec ni zagotovil ustreznega (predpisanega) zdravstvenega pregleda
- mu grozi neposredna nevarnost za življenje in zdravje, ker niso bili izvedeni ustrezni varnostni ukrepi
- mora delati več kot polni delovni čas oziroma ponoči, kljub temu, da je po mnenju pooblaščenega zdravnika (ki ga je pregledal pred pričetkom dela) v njegovem primeru to škodljivo za njegovo zdravje.

Mladi delavec, dijak ali študent ima pravico, da ga usposobijo za varno in zdravju neškodljivo delo.

Če delavec še ni dopolnil 18 let, zanj veljajo še dodatne pravice oziroma omejitve (v njegovo korist) glede dela:

### **Ne sme opravljati naslednjih del (nihče mu nima pravice naložiti teh del):**

- težkih fizičnih del,
- del pod zemljo ali pod vodo,
- del z viri ionizirajočih sevanj (npr. z rentgenskimi žarki),
- del, ki so tvegana za njegovo zdravje zaradi izjemnega mraza, vročine, hrupa ali vibracij,
- del, ki bi kakor koli lahko škodovala njegovemu zdravju ali razvoju.

### **O delovnem času:**

- sme delati le 8 ur na dan in le 40 ur na teden
- če dela vsaj 4 ure in pol na dan, mora imeti 30 min odmora,
- mora imeti vsak dan za počitek vsaj 12 ur,
- ne sme delati med 22. in 6. uro, pri opravljanju dela s področja kulture, umetniške, športne in oglaševalne dejavnosti pa ne med 24. in 4. uro naslednjega dne,
- izjemoma lahko dela ponoči, če ni na razpolago polnoletnih oseb, vendar sme biti to le izjemoma (ob višji sili).

### **O dopustu:**

- do dopolnjenega 18. leta starosti ima pravico do dodatnih 7 delovnih dni dopusta.

### **Predpisi določajo, da je delo otrok mlajših od 15 let, prepovedano!**

Izjemoma lahko sodeluje (za to mora dobiti plačilo) pri snemanju filmov in pri pripravi in izvajanju umetnostnih, scenskih in drugih del s področja kulture, umetniške, športne in oglaševalne aktivnosti.

### **Dolžnosti in odgovornosti mladega delavca:**

- upoštevati mora varnostne ukrepe delodajalca, uporabljati sredstva in opremo za njegovo varnost pri delu;
- o vsaki, tudi najmanjši pomanjkljivosti, škodljivosti, okvari ali drugem pojavu, ki bi lahko ogrozil njegovo varnost in zdravje, mora obvestiti svoje predpostavljene. Še posebej mora to storiti takoj, če pride do nezgode;
- če nevarne razmere niso odpravljene, mora obvestiti Inšpektorat Republike Slovenije za delo.

## 1.11 UPOŠTEVANI PREDPISI

Pri izdelavi ocene tveganja in izjave o varnosti so bili upoštevani naslednji predpisi:

### **Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1, Ur. list RS 43/11) ter podzakonski predpisi:**

- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu (Ur.l. RS, št. 89/99, 39/05)
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Ur.l. RS, št. 89/99, 39/05)

- Pravilnik o varnostnih znakih (Ur.l. RS, št. 89/99, 39/05)
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev (Ur.l. RS, št. 87/02 (29/03-popr.), 124/06)
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Ur.l. RS, št. 101/04)
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom (Ur.l. RS, št. 30/00, 73/05)
- Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah (Ur.l. RS, št. 41/09)

**Zakon o varstvu pred požarom /ZVPoz/ (Ur.l. RS, št. 3/07-UPB1, 9/11) ter podzakonski predpisi:**

- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/04, 10/05, 83/05, 14/07)
- Pravilnik o požarnem redu (Ur.l. RS, št. 52/07, 34/11, 101/11)
- Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Ur.l. RS, št. 45/07)
- Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Ur.l. RS, št. 22/95)
- Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 32/11)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje požarnega varovanja (Ur.l. RS, št. 64/95)
- Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/96 (5/97-popr.), 31/04)
- Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 108/04)
- Pravilnik o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 28/05, 66/06, Odl. US: U-I-202/05-11, 132/06)
- Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 67/05)

### 1.12 REVIZIJA OCENE TVEGANJA

Revizija ocene tveganja z izjavo o varnosti se izvede skladno z zahtevo ZVZD-1 ob vsaki spremembi, ki lahko vpliva na oceno, še posebej pa če:

- se je ugotovilo, da v oceni tveganja upoštevani podatki niso več ustrezni
- so se pokazale možnosti za zmanjšanje tveganja pri delu
- spremembi zakonodaje in novih spoznanj na tem področju

### 1.13 ZAKLJUČEK

**»Delodajalec je odgovoren za varnost in zdravje zaposlenih, ki so pod njegovim nadzorom«.**

Skladno s tem geslom, vodstvo sprejeme ukrepe, ki so potrebni za varnost in zdravje zaposlenih.

**Dolžnosti odgovorne osebe:**

- obveščati delavce o vseh nevarnostih in zaščitnih ukrepih, ki se izvajajo
- dogovarjati se z delavci o postopkih preprečevanja poškodb in vključevati zaposlene v te aktivnosti
- usposabljati (med delovnim časom) delavce, ki bi jim tak poduk lahko koristil, o spremembah, do katerih prihaja na delu

Vsakemu delavcu je potrebno zagotoviti usposabljanje za varno delo, primerno njegovemu delovnemu mestu.

Delavci morajo spoštovati navodila za varno delo in morajo skrbeti za lastno varnost, pa tudi za varnost ostalih zaposlenih in obiskovalcev.

**Delavci morajo aktivno sodelovati v vseh aktivnostih, vezanih na varnost in zdravje pri delu.**

**Delodajalec je dolžan sproti preverjati in dopolnjevati oceno tveganja ter sprotno preverjati učinke sprejetih ukrepov v smislu zniževanja stopnje tveganja.**

**2. SEZNANITEV DELAVCEV Z OCENO TVEGANJA**

Delodajalec: \_\_\_\_\_

Podpisani/a s podpisom izjavljam, da sem seznanjen/a z oceno tveganja št. \_\_\_\_\_ za svoje delovno mesto:

Zap. št.	Ime in priimek	Delovno mesto	Datum	Podpis

**3. SEZNAM NEVARNIH SNOVI**

Zap. št.	Ime in priimek delavca, ki uporablja nevarne snovi	Ime nevarne snovi, oznaka nevarne lastnosti	Uporabljena dnevna količina	Trajanje izpostavljenosti
1				
2				
3				